

29.11.2023

Vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous

Aika **29.11.2023**

Paikka **Imatran kylpylä**

Läsnä

Mette Skyttä, Kotkan kaupunki
Antti Haapala, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Minna Maunus-Tiihonen, UPM-Kymmene
Minna Korttinen, Lappeenrannan seudun ympäristötoimi
Petri Päivärinta, Merikalastajain Liitto ry
Joonas Ikävalko, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Kalle Maaranen, Etelä-Savon ELY-keskus
Heli Kurko, Etelä-Savon ELY-keskus
Krista Rantamo, Haminan kaupunki
Ville Räihä, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kati Halonen, Kouvolan kaupunki
Eeva Saarikorpi, MTK
Hannu Ripatti, MTK
Taina Ihaksi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Ari Laine, Metsähallitus
Riitta Moisio, Lappeenrannan Lämpövoima Oy
Kaisa Leino, Kymenlaakson liitto
Vesa Vanninen, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Venla Valjakka, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Helena Kaittola, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Matti Vaittinen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Suvi Nirkko, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Jukka Penttilä, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Marjut Henttonen, Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Juha Muuronen, MTK Kaakkois-Suomi
Minna Hanski, Energiateollisuus
Mika Leino, Metsäteollisuus ry
Raija Aura, Lappeenrannan kaupunki
Jani Väkevä, Kymen vesi oy
Roosa Kehrävuori, MTK Kaakkois-Suomi

Kokouksen avaus, Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY

Tervetulosanat ja yhteistyöryhmän asettaminen vuosille 2024–2029 / Ympäristövastuualueen johtaja Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY

Visa Niittyniemi aloitti kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Visa toi esiin tämän olevan viimeinen kokous nykyisellä vesien- ja merenhoidon kokoonpanolla. Seuraavalle kuudelle vuodelle asetetaan uusi yhteistyöryhmä, ja tästä lähetetään nykyisen yhteistyöryhmän taustaorganisaatioille pyyntö nimetä yhteistyöryhmän varsinaiset ja varajäsenet. Kuten ennenkin toivotamme varsinaiset

29.11.2023

ja varajäsenet aina tervetulleiksi kokouksiin ja muutokset kokoonpanossa ovat aina mahdollisia – kokouksiin ovat tervetulleita muutkin kuin nimetyt jäsenet, mikäli varsinainen tai varajäsen ovat estyneet.

Hallinnon uudistus, katsaus vesienhoidon rahoitukseen ja lainsäädäntöuudistukseen / Ympäristövastuualueen johtaja Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen ELY

Visa Niittyniemi esitteli hallitusohjelmaa ympäristön kannalta merkittävien osin. Visa toi esiin puhtaan siirtymän olevan hallitusohjelmassa tärkeänä nostona. Hallitusohjelma keskittyy nyt puhtaaseen siirtymään vihreän siirtymän sijasta. Luonnon monimuotoisuuden rooli ei puhtaassa siirtymässä ole niin selkeä, kuin vihreässä siirtymässä. Suomi sitoutuu jatkossakin ilmastolain ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviin tavoitteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin. Hallitusohjelmassa vesienhoidon rahoituksessa Saaristomeri on keskiössä ja sisävesien osalta tilanne ei ole vielä selvä. Puhtaan siirtymän painopisteet tulevat olemaan sähköntuotannon tuplaaminen, sähköön siirto ja sulujuva lupamenettely.

Käynnissä on yhden luukun palvelujen hanke, jossa myös vesienhoidon ympäristötavoitteet ja niistä poikkeaminen ovat osana. Muutosta ei kuitenkaan ole tulossa niinkään oikeuskäytäntöön vaan toimintatapaan ja mikäli tarve ja edellytykset täyttyvät niin poikkeaminen tapahtuu luvan ja päätöksen yhteydessä. Jatkossakin poikkeaminen on mahdollista vain erinomaisesta tilasta hyvään tilaan.

Visa Niittyniemi kertoi VAU-hankkeesta eli aluehallinnon uudistushankkeesta, joka astuu voimaan vuoden 2026 aikana. Tulevaisuudessa olisi kaksi virastoa VALO ja VOIMA. Ympäristöministeriön ehdotuksen mukaan VALOon (valtakunnallinen lupa-, valvonta-, ja ohjausvirasto) siirtyisivät ELY-jen Y-vastuualueen viranomaistehtävät. VOIMA puolestaan on alueellinen elinvoimakeskus, jossa olisi ympäristötehtävien osalta edistämis- ja rahoitustehtävät. Päätöksiä tehtävien ja alueiden jaosta virastojen välillä ei kuitenkaan ole vielä tehty.

Visa Niittyniemi esitteli ELY-jen myöntämiä vesistökuunnostusten hankeavustuksia. Vuosien 2019–2023 välillä valtakunnallisesti hankkeita on ollut 933 kpl, joiden kustannukset ovat olleet 55 milj. €, josta puolet on valtion avustuksia. Tämän lisäksi myös alueellista tukea vesistökuunnostuksiin on ollut kattavasti tarjolla. Kaakkois-Suomen alue on yksi vesistökuunnostusten kärkialueista. Hankkeita on 2019–2023 ollut 62 kpl, joiden kokonaiskustannus on ollut 6,8 milj. €. Tämän lisäksi on

29.11.2023

tehty myös muita kunnostuksia esimerkiksi Nousu-ohjelman rahoittamana. Kunnostuksissa tilanne on ollut paras historiassa. Marinin hallituksen aikana rahaa oli 10 milj.€/vuosi, ennen Marinin hallitusta rahaa oli 1,5 milj.€/vuosi. Uuden hallitusohjelman ja linjausten myötä kunnostuksiin on jatkossa käytettävissä 5 milj.€/vuosi, ja se painottuu Saaristomereen.

Minna Maunus-Tiihonen esitti kysymyksen, että paljonko Visan esittämästä 55 miljoonasta €:sta on aiemmin mennyt saaristomerelle ja paljonko sisävesille?

Visa Niittyniemen arvion mukaan noin 5 miljoonaa € on aiemmin mennyt saaristomerelle. Esimerkiksi kipsikäsittely ei oikein ole lähtenyt nousuun toivotulla tavalla.

Eeva Saarikorpi kysyi, että onko kipsin rahoitukselle tiedossa jatkoa ja miten viljelijät saisi innostumaan siitä?

Visa Niittyniemen mukaan ympäristöministeriökään ei ole vielä pystynyt vastaamaan tähän. Voi olla, että juuri kipsin rahoitus ohjautuvaa saaristomerelle, mutta linjauksia ei ole vielä tehty. Kouksen jälkeen selvittelimme asiaa ja kipsi –haku on parhaillaan auki.

Antti Haapala nosti esiin, ettei kipsi sovellu Kaakkois-Suomessa sellaisille pelloille, jotka laskevat jokien kautta suoraan mereen (ei järviä).

Taina Ihaksin mukaan kipsi on ohjautunut nytkin alueille, joilla se ei ole vaikuttavin, kohdentamisessa on siis ongelmia.

Visa Niittyniemi toi esiin myös, että peltojen kipsikäsittely puolittaa fosforikuormituksen, joten se on todella tehokas siellä, missä voidaan käyttää.

Juha Muuronen kysyi, että onko kipsikäsittelyssä riskinä, ettei kasvitkaan saa ravinteita?

Visa Niittyniemi vastasi, ettei näyttää tällaisesta ole.

Eeva Saarikorpi kommentoi, että kipsikäsittelyn vaikuttavuutta on Varsinais-Suomessa jo nähtävissä.

29.11.2023

Minna Korttinen kysyi, että onko Kymenlaaksossa ollenkaan kipsikäsitelty peltaja ja onko niistä seuranta?

Visa Niittyniemi vastasi, että Kymenlaaksossakin on kipsattu peltaja, mutta seuranta on toteutettu valtakunnallisesti.

Visa Niittyniemi jatkoi hallitusohjelman kirjauksista kertomalla, että vaikka pääpaino on kohdentamisessa saaristomerelle, niin todennäköisesti näillä samoilla kirjauksilla rahoitetaan koko Suomen vesienhoitoa.

Juha Muuronen nosti esiin, että tämäkin on rahasta kiinni vahvasti.

Visa Niittyniemi toi esiin, että rehevöitymisessä suurin ongelma meillä on maatalous, ja siten rehevöitymisen vähentämisessä maan kasvukunto on keskiössä.

Visa Niittyniemi mainitsi myös Nousu-ohjelma jatkuvan ja laajenevan myös alasvaellukseen ja seurantaan.

Kaisa Leino esitti kysymyksen ELY:jen keskitetyistä tehtävistä hallinnon uudistuksessa, mitä niille käy?

Visa Niittyniemi vastasi, että hallitusohjelmassa on kirjattu, että elinvoimakeskuksissa tällainen keskittäminen on mahdollista. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan ELY:n ilmastosektori jää elinvoimakeskuksiin todennäköisesti, mutta osa keskitetyistä tehtävistä saattaa mennä valtakunnalliseen organisaatioon. Elinvoimakeskusten rajat muuttuvat nykyisistä ELY:jen rajoista.

Keskeiset kysymykset / Taina Ihaksi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Taina Ihaksi aloitti kertomalla, että vesien- ja merenhoidon kuuleminen alkaa joulukuun puolessa välissä. Keskeisten kysymysten asiakirjat ovat vesienhoitoalueittain jaettu, eli kuulemisen pohjana on Kaakkois-Suomen ELY:n alueella VHA1 ja VHA2 asiakirjat. Keskeiset kysymykset ovat pääpiirteittäin samat molemmilla vesienhoitoalueilla.

29.11.2023

Visa Niittyniemi kommentoi, että vaikuttaminen tapahtuu lausuntokierroksella – nyt ei voi enää vaikuttaa siihen mitä lausuttavaksi tulee, mutta palaute otetaan jatkosuunnittelussa huomioon.

Taina Ihaksi jatkoi, että on tärkeä saada näkökulmia siitä mitä hallinnolta on jäänyt huomaamatta. Keskeisten kysymysten asiakirjojen tarkoituksena on tunnistaa keskeisimmät paineet mitä vesimme kohdistuu. Asiakirjat on pyritty tekemään yksinkertaisiksi, keskeiset kysymykset on jaettu kolmeen ryhmään; toimenpiteiden toteutuksen tehostaminen, valuma-aluelähtöinen vesien- ja kuormituksen hallinta muuttuvassa ilmastossa sekä vesielinympäristöjen kunnostaminen ja pohjavesien puhdistaminen.

Kuulemiseen on aikaa puoli vuotta alkaen joulukuun puolesta välistä. Nyt kuullaan vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta vuosille 2028–2033. Palautetta toivotaan keskeisistä kysymyksistä, aikatauluista ja osallistumismenettelystä. Palaute toimitetaan lausuntopalveluun Word-tiedostona tai koordinoivien ELY-keskusten (VHA1 Etelä-Savon ELY-keskus, VHA2 Uudenmaan ELY-keskus) kirjaamoihin sähköpostitse tai kirjeellä.

Taina Ihaksi toi esiin, että Kaakkois-Suomen alueella useissa vesistöissä saavutetun hyvän tai erinomaisen tilan säilyminen on uhattuna ilman toimenpiteitä. Lisäksi alueellamme on paljon vesistöjä, joilla tilatavoitteita ei ole saavutettu.

Taina Ihaksi jatkoi keskeisten kysymysten asiakirjan esittelyä ja toi esiin, että ohjauskeinot eivät tue vesienhoidon toimeenpanoa riittävästi. Erityisesti hajakuormituksen ja kunnostusten osalta toteutettavat toimenpiteet perustuvat vapaaehtoisuuteen, mikä on suuri ongelma myös resurssipulan näkökulmasta.

Eeva Saarikorpi kysyi, että tarkoittaisiko se, että vapaaehtoiset toimet tehdään pakollisiksi?

Taina Ihaksi vastasi, että ei, vaan esimerkiksi tukijärjestelmien ja korvausjärjestelmien kautta voitaisiin kannustaa vapaaehtoisia toimenpiteitä.

29.11.2023

Visa Niittyniemi pohti, että jos vapaaehtoiset toimenpiteet eivät ole riittäviä, pitäisi pystyä löytämään lainsäädäntöä, jolla saadaan toimia edistettyä. On kuitenkin oma kysymyksensä, että onko se mahdollista.

Taina Ihaksi täydentää, että pistekuormituksen luvat voivat estyä hajakuormituksen vuoksi.

Visa Niittyniemi: vapaaehtoisuuteen on liittyttävä kannustimia, mutta joskus nekin eivät riitä ja tarvitaan pakottavaa lainsäädäntöä. Keskeisten kysymysten asiakirjoihinkin asiaa on tuotu tarkoituksen mukaisesti keskustelua herättävästi.

Hannu Ripatti nosti esiin huolen vastakkainasettelusta pistekuormittajien ja hajakuormittajien välillä. Hannu Ripatti korostaa vapaaehtoisuuden olevan keskiössä ja toivoo, ettei vastakkainasettelua näiden kahden elinkeinon välille synny.

Kaisa Leino huomauttaa, että todennäköisesti kannustimia tulee enemmän kuin velvoitteita, ja nämä samat toimenpiteet hyödyttävät myös luonnon monimuotoisuutta.

Visa Niittyniemi mainitsi maatalouden kannattavuuden olevan keskeistä.

Helena Kaittola nosti esille ohjeistuksen puutteet esimerkiksi ojasyvyyden suhteen, ja tarpeen vaikuttaa siihen.

Marjut Henttonen mainitsi Systeemihiili hankkeen loppuseminaarista saadun tiedon maanomistajien kyselystä, jossa tuloksena oli, että maataloudessa raha motivoi ja metsätaloudessa vapaaehtoisuus.

29.11.2023

Hannu Ripatti: toimenpiteiden vaikutusten näkymiselle täytyy antaa aikaa ja positiiviset muutokset näkyvät pitkällä aikavälillä.

Taina Ihaksi: myös tietyt reunaehdot kaipaavat parannusta, esimerkiksi metsänhoidonsuosituksia tulisi muokata ympäristön näkökulmasta paremmiksi. Esimerkiksi Ruotsissa uudisojitus ja ojasuuyyden lisääminen ovat lailla kielletty. Taina pohti tulisiko samantyyppistä saada Suomeen lainsäädäntöön ja muihin ohjauskeinoihin.

Petri Päivärinta kommentoi, että merialueella hellejaksojen lisääntyminen ja sen vaikutukset korostavat tarvetta vähentää ravinnekuormitusta.

Hannu Ripatti oli samaa mieltä siitä, että vesientilaa ei pidä heikentää vaan nimenomaan parantaa. Suometsien käsittely on yksi merkittävimmistä asioista vesien, ilmaston ja taloudellisuuden näkökulmasta ja tässä tarvitaan jonkinlaista yhteensovittamista.

Visa Niittyniemi vastasi keskeisten kysymysten olevan juuri se väline, jolla tätä yhteensovittamista lausuntokierroksella tehdään.

Taina Ihaksi: ylikuivatuksen ehkäiseminen on myös taloudellisesti järkevää.

Juha Muuronen kysyi vesiensuojelurakenteista, ja niiden merkityksestä.

Visa Niittyniemi totesi, etteivät ne yksinään ratkaise ongelmaa.

Juha Muuronen kysyi myös pistekuormituksesta ja akkumateriaalitehtaiden vaikutuksista sekä niiden näkymisestä vesienhoidossa.

29.11.2023

Visa Niittyniemi piti sitä mielenkiintoisena kysymyksenä, huomauttaen, että myös aurinko- ja tuuli-voimapuistot sekä kaivokset on tärkeä huomioida vesienhoidon näkökulmasta.

Juha Muuronen tuo esiin, että aurinkovoimapuistojen kohdalla metsäkato on 100 % alueesta.

Taina Ihaksi kertoi valuma-alueelähtöisestä vesien ja kuormituksen hallinnasta muuttuvassa ilmastossa. Taina korosti ilmastonäkökulman merkitystä tulvien ja kuivuuden kannalta vesistöissä. Tämä vaatii entistä suurempaa huomiota. Maankäytön ja kaavoituksen tehokkaampi hyödyntäminen on tärkeää, samoin kuin pinta-pohjavesikytköksen huomioiminen. Tulevaisuuteen suuntautuvat, ennakoidut menetelmät ovat tehokkaampia kuin korjaavat. Kaikki nämä näkökulmat liittyvät myös talouteen, ja on tärkeää huomata, että liikkeellä on paljon virheellistä tietoa.

Taina Ihaksi mainitsi valtakunnallisen aineiston, joka on suunnattu maatalouden suojavyöhykkeiden kohdentamiseen. Kohdentamista olisi tehtävä järkevämmin mahdollisimman hyvän vaikutuksen saavuttamiseksi. Nykyiset hankkeet eivät ole riittävän laaja-alaisia kuormituksen suhteen. Vesien tilan parantamiseksi tarvitaan pitkäjänteistä työtä, jotta tulokset olisivat sekä pysyviä että näkyviä erityisesti järvipuolella.

Kaisa Leino esitti kysymyksen 0-velvoite lainsäädännön edistymisestä.

Vesa Vanninen: Kaakkois-Suomessa olevan kaksi vesivoimalaitosta, joissa 0-velvoite. 0-velvoite tarkoittaa, että luvassa ei ole ollenkaan mainittu kalatalousvelvoitetta.

Minna Hanski vastasi, että 0-velvoite lainsäädäntö siirtyy luultavasti ensi talveen.

Vesa Vannisen mukaan velvoitemuutoksiin tarvitaan pohjalle paljon tietoa, mutta ne ovat mahdollisia.

Taina Ihaksi palasi vesienhoidon keskeisiin kysymyksiin ja toi esiin rahoituksen olevan riittämätöntä, resursseista ja asiantuntemuksen on puutetta. Myös suunnittelijoiden puute on ongelma – vaikka muita resursseja olisi, ei välttämättä ole tarpeeksi osaajia. Keskeisten kysymysten

29.11.2023

asiakirjoissa on nostettu esiin kolme tärkeää pääkysymystä, mutta tärkeää olisi saada lausuntoja myös siitä mitä on jäänyt niiden lisäksi huomiotta.

Helena Kaittola: onko vesien tummuminen mukana keskeisissä kysymyksissä?

Taina Ihaksi vastasi, että kyllä, ja kertoi myös, että vesien tummuminen ja hajakuormitus ovat merkittäviä kaikissa pohjoismaissa.

Juha Muuronen kysyi rikin ja tummumisen yhteydestä.

Taina Ihaksi vastasi rikin eli hapanlaskeuman kirkastaneen vesiä ja ne ovat nyt tummuneet teollisen hapanlaskeuman vähenemisen myötä. Se ei kuitenkaan selitä muutosta kokonaan.

Kaisa Leino: lisääntykö tummuminen tulevaisuudessa vesien lämmetessä?

Taina Ihaksi: Sitä ei ole mallinnettu, Laura Härkösen tiimin tutkimus Systeemihiili-hankkeessa on kattavinta Suomessa tehtyä tutkimusta tummumisesta.

Minna Maunus-Tiihonen kysyi mitä tapahtuu vuoden 2027 jälkeen, kun vesien vähintään hyvä tila pitäisi olla saavutettu? Tästä olisi tärkeää käydä valtakunnallista ja alueellista keskustelua – todennäköisesti vedet eivät ole hyvässä tilassa 2027 toimenpiteistä huolimatta. Miten tämä huomioidaan ja viestitään EU-komissiolle?

29.11.2023

Visa Niittyniemi: lievennettyjä tilatavoitteita on Kaakkois-Suomen ELY:n alueella kahdessa vesimuodostumassa (Haapajärvi ja Rakkolanjoki), ja niitä tarkastellaan aina kuuden vuoden välein uudestaan. Tämä on ollut pohdinnassa jo edellisten vesienhoitosuunnitelmien aikana, ja mielipiteet ovat olleet erilaisia eri sektoreilla. On suuri kynnys hyväksyä, että vedet eivät olisi hyvässä tilassa 2027, mutta juridisesti se on hankala kysymys, josta on välttämätöntä käydä keskustelua. Miten lievennetyissä tavoitteissa erotellaan haja- ja pistekuormitus, ja tässä yhteydessä ei saa ottaa huomioon ilmastonmuutosta. Tavoitteiden asettamisesta voi ottaa kantaa lausuntokierroksella.

Taina Ihaksi muistutti myös, että alemmat tilatavoitteetkaan eivät ole lopullisia vaan ne tarkistetaan kuuden vuoden välein ja voivat siis muuttua.

Visa Niittyniemi: lupakäsittelyissä ne otetaan kuitenkin huomioon ja ovat olennaisia myös siitä näkökulmasta.

Kati Halonen: Pohjankorven pohjavesialueella kemiallinen tila on huono, ja suuria kunnostuksia on tehty suurilla kustannuksilla. Jos tila pysyy huonona eikä voida tehdä mitään, mitä silloin tapahtuu?

Visa Niittyniemi vastasi, että sitten kaikki mitä voidaan, on jo tehty eikä tilaa saada parannettua on pakko hyväksyä tilanne, eikä tavoitella enää hyvää tilaa.

Ajankohtaiset asiat ja vesienhoidon aikataulut/ Venla Valjakka, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Venla Valjakka antoi katsauksen ajankohtaisista asioista.

Kuuleminen vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta sekä ympäristövaikutusten arvioinnista on 15.12.2023 – 17.6.2024. Tulevana keväänä käynnistyy myös vesiin kohdistuvien paineiden arviointi. Pinta- ja pohjavesien tilan arviointi aloitetaan myös ensi vuoden puolella.

Siltakylänlahden Heilahti sekä Virolahden Hellitöksenselkä ja Ravijoenlahti ovat jatkossa rajattu omina vesimuodostuminaan. Muita muutoksia vesimuodostumien rajauksiin ei näillä näkymin ole tulossa.

29.11.2023

Kysyttiin myös, minkä kauden tulokset ovat käytössä, mutta päätöksestä ei vielä ole varmuutta. *(Kommentti muistion kirjoitusvaiheessa: luokittelu tehdään 2017–2023 jakson aineistolla).* Uusi PISARA-työkalu on jo käytössä.

Keväällä alkaa kuuleminen merkittävistä tulvariskialueista sekä hallintasuunnitelman sekä ympäristöselostuksen valmistelusta 15.3.2023-15.6.2023, ja merenhoidon keskeisistä kysymyksistä, ympäristötavoitteista ja meriympäristön tila-arviosta 15.12.2023-15.3.2024.

Venla Valjakka kertoi myös ACWA Life -hankeen etenemisestä. Kyseessä on strateginen Life-hanke, jonka virallinen hakemus on tarkoitus jättää ensi vuoden maaliskuussa. Hankkeen on määrä käynnistyä vuonna 2025, ja siinä edistetään vesienhoidon toimenpiteitä ja kokonaisuutta. Kaakkois-Suomen ELY:n painopisteitä hankkeessa ovat koulutus, neuvonta, viestintä, innovatiiviset vesistökunnostusmenetelmät ja ohjauskeinojen kehittäminen. Lisäksi Kaakkois-Suomen ELY keskittyy kehitettyjen mallien testikäyttöön. Hankkeessa on viisi suurta pilottialuetta, joilla toteutetaan käytännön toimenpiteitä. Kaakkois-Suomen alueella ei ole omaa pilottialuetta. Hankkeen kokonaisbudjetti on 20 miljoonaa euroa.

Venla Valjakka muistutti Ympäristöministeriön järjestävän tilaluokittelua ja ympäristölupamenettelyitä koskevan tilaisuuden 7.12. klo 13–16:00, ja se on avoin sidosryhmille.

Valmisteilla on viljelijätilaisuus helmikuulle 2024, joka järjestetään yhteistyössä E-vastuualueen, ProAgrian ja MTK:n kanssa. Tilaisuudessa keskitytään maatalouteen, mutta käsitellään myös metsätaloutta. Pääaiheena on satojen varmistaminen ja riskienhallinta muuttuvassa ilmastossa.

Tarkoitus on järjestää myös kunnille suunnattu vesienhoidon tilaisuus vuoden 2024 aikana.

29.11.2023

Seuraavaksi pyydämme asettamaan vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän jäsenet organisaatioittain vuodelle 2024–2029 ja tiedottamme asettamisesta sähköpostitse. Seuraava kokous on todennäköisesti toukokuussa.

Vesivoiman tuotannon ja vesienhoidon yhteensovittaminen Vuoksella / Minna Hanski, Fortum

Minna Hanski esitteli energiantuotannon nykytilannetta. Vesivoiman rooli on muuttunut viime vuodesta – sen rooli ei enää ole niin suuri perustuotannossa, mutta se on silti suurin uusiutuvan energian tuotannonmuoto, muodostaen noin 20 % kokonaistuotannosta vuonna 2022.

Vuoksella Saimaa-Laatokka välillä on neljä vesivoimalaa, joista kaksi sijaitsevat Suomessa, ja jotka ovat molemmat Fortumin voimalaitoksia. Rajavesiyhteistyö Venäjän kanssa on yksi olennainen kysymys tällä hetkellä, ja operatiivinen yhteistyö on vielä käynnissä.

Imatran voimalaitos on Suomen suurin vesivoimalaitos teholtaan, ja Vuoksen lyhyellä osuudella pystytään tuottamaan merkittävä määrä energiaa. Vuoksen ekologinen tila on tyydyttävä, ja vesimuodostuma on määritelty voimakkaasti muutetuksi, eikä hyvää ekologista tilaa pystytä saavuttamaan. Toimenpiteet on suunniteltu siten, että ne edistävät ekologista tilaa ilman merkittävää haittaa vesivoimatuotannolle. Tällaisia toimenpiteitä ovat lisääntymisalueiden vahvistaminen, sivupurojen kunnostus ja lisävesitys. Joitakin elinympäristökunnostuksia on jo toteutettu ja Tainionkoskelle luonnonmukaisen ohitusuoman mahdollisuutta selvitetty.

Vuoksen pääuomassa on tehty taimenen ja harjuksen elinympäristökunnostuksia, mutta tulokset eivät ole olleet erityisen hyviä, erityisesti taimenen lisääntymisen osalta. Sen sijaan Imatran kaupunkipurossa on saatu hyviä tuloksia taimenen lisääntymisestä, ja selvitys on käynnissä, että voitaisiinko vastaavaa toteuttaa myös Tainionkoskella.

29.11.2023

Toimenpideohjelmassa on myös lyhytaikaissäännöstelyn haittojen vähentäminen Imatrankosken alapuolella, ja tuntivirtaamia on nostettu vuodesta 2020 lähtien. Yhteistyötä tarvitaan myös Venäjän kanssa, sillä Imatrankosken alapuolisen osuuden virtaamaan vaikuttaa merkittävästi myös Svetogorskin vesivoimalaitos.

Tulevaisuuden haasteina Minna Hanski mainitsi velvoitemuutosten ja vapaaehtoisten toimien suhteen sekä vesivoiman mahdollisesti muuttuvan merkityksen. Nykyisessä hallitusohjelmassa halutaan panostaa puhtaaseen siirtymään. Haasteellisen asiasta tekee vesivoimatuotannon näkökulmasta se, että kaikkiin energiamuotoihin liittyy huonoja puolia kuten aurinko- ja tuulivoimaan metsäkato ja maisemahaitat, tai vesivoimaan virtaaman ja vedenkorkeuden vaihtelun.

Joonas Ikävalko mainitsi Tainionkosken ohitusuoman olevan merkittävä joko vapaaehtoisena toimenä tai velvoitetöimenpiteenä.

Minna Hanski korosti haastetta siinä, ettei velvoitteiden tulevaisuutta Tainionkosken osalta tiedetä.

Vesa Vanninen toi esiin, että mikäli Tainionkoskelle tulisi velvoitteita ja ohitusuoma olisi jo tehty vapaaehtoisena, vähentäisi se kompensatiotarvetta.

Kaisa Leino kysyi vesistövisioista ja niiden hyödyistä.

Minna Hanski mainitsi esimerkkejä Iijoesta ja Oulunjoesta, missä toimintamallit ja yhteistyö ovat vaikuttaneet onnistuneilta, mutta keskustelu Oulunjoella on edelleen voimakkaasti jakautunutta.

Päivä päättyi Fortumin voimalaitos vierailulla Imatran vesivoimalaitoksella.